

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj číslo 45 (1-2002)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze

Výstava 2002

Burzy rostlin 2002

Zájezdy

Knihovna

PĚSTITELSTVÍ:

Semínka? Semínka, semínka! (*J.Pelantová*)

Zlaté soužení (*P.Holík*)

Růžový drn (*M.Martan*)

Ohlédnutí za výměnou semen 2001-2002 (*M.Martan*)

CO NÁS ZAJÍMÁ:

30.let Klubu skalničkářů Brno

Co nového ve Čtyřlístku? (*P.Kutílek*)

Setkání skalničkářů 2001 (*V.Hrabě*)

Skalničkářské výstavy v roce 2002

Když se klukům plní sny (*P.Holík*)

Jundrovský čarovník (*M.Martan*)

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny

Drobné zprávy a informace

Inzerce

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2002

Vážené přítelkyně, vážení přátelé!

Dostává se Vám do rukou další číslo našeho klubového časopisu, v pořadí již 45. Obsahuje více stránek, než je obvyklé, jeho součástí je opět barevná příloha, tentokrát dokonce s 8 stranami fotografií! Možná se ptáte, proč?... Náš klub je třicetiletý, tomuto výročí je věnován i samostatný článek a část barevné přílohy, která ukazuje jen nepatrný zlomek toho, co naši členové vybudovali.

Popřejme klubu další úspěšná léta a Vám, jeho členům, mnoho zdaru, zdraví a radosti při skalničkaření.

MM

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházet se budeme i nadále v sále na Křenové ulici 67 ve 2.poschodí. V únoru, březnu a červnu to bude tradičně první čtvrtek v měsíci, v dubnu se sejdem první středu v měsíci (ve čtvrtek se již chystá 1.jarní burza). Tradičně odpadají schůze v květnu (výstava) a o prázdninách v červenci a v srpnu.

* Čtvrtek 7.února 2002, 16.30

Ing.Vojtěch Holubec, CSc., Praha

Yunnan - botanický ráj jihočínských Alp

Tuto přednášku si rozhodně nenechejte ujít! Tolik kytek pohromadě totiž nikde jinde nevidíte.

* Čtvrtek 7.března 2002, 16.30

Ing.Jiří Obdržálek, Průhonice

Množení listnatých dřevin roubováním a řízkováním

Volné pokračování přednášky z loňského jara, která byla více zaměřena na množení jehličnanů. Tentokrát přicházejí na řadu dřeviny listnaté. Chybět nebudou ani praktické ukázky vegetativního množení.

* Středa 3.dubna 2002, 16.30

Zdeněk Zvolánek, Praha

Horká spárová skalka na Karlíku

Poutavé povídání předního českého skalničkáře o své skalce na okraji hlavního města aneb výhody spárových skalek v aridních oblastech.

* Čtvrtek 6.června 2002, 16.30

Odpoledne otázek a odpovědí s promítáním diapositivů členů klubu.

Tradiční beseda o skalkách, skalničkách a všech problémech souvisejících s tímto tématem. Kdokoli z členů může přinést diapositivity ze své skalky a představit tak ostatním své království nebo zajímavé rostliny.

Po prázdninách se opět sejdem ve čtvrtek 5.září v 16.30 v sále na Křenové ulici

V Ý S T A V A 2 0 0 2

Jubilejní výstava k 30.výročí založení našeho klubu se uskuteční v areálu Čtyřlístku v Brně-Bystřci u mostu přes řeku Svratku ve dnech 4. až 12.května 2002.

* přejínka exponátů: středa 1.5. 10-18 h

čtvrtek 2.5. 10-14 h

* slavnostní zahájení: pátek 3.5. 16 h

* vlastní výstava: sobota 4.5. až neděle 12.5.

denně od 9 do 18 h

* likvidace výstavy: pondělí 13.5. 12-16 h

Příjem i výdej exponátů bude probíhat podle standardních pravidel. Většina pěstitelů přijíždí s již vyplněnými přijímacími listy (lze využít stejných formulářů, jako při přijímce rostlin na burzu), což značně urychluje tuto činnost. Přejímka bude nejspíše probíhat na jiném místě areálu, než v minulých dvou letech.

Těšíme se na spoustu kvalitních exponátů, snad se objeví i noví vystavovatelé. Jak připravit rostliny na výstavu jste si mohli přečíst v minulém čísle, kde jsme otiskli záznam poučné přednášky přítele Řeháčka o pěstování skalniček v nádobách.

Budeme potřebovat spoustu brigádníků, abychom vše stihli včas naaranžovat. Bylo by nepříjemné udělat si ostudu zrovna v roce pro klub jubilejním. Zájemci o brigády a služby v areálu se mohou hlásit na všech členských schůzích. Kontaktní adresy jsou uvedeny na jiném místě.

BURZY ROSTLIN 2002

Obě burzy se uskuteční v areálu Čtyřlístku v Bystrci.

1.jarní burza

příjem zboží: čtvrtek 4.4. 12-18 h

prodej: pátek 5.4. 9-18 h

sobota 6.4. 9-15 h

likvidace: sobota 6.4. 15-16 h

2.jarní burza (při výstavě)

příjem zboží: čtvrtek 2.5. 12-18 h

pátek 3.5. 10-12 h

prodej: sobota 4.5. až neděle 12.5. 9-18 h

likvidace: pondělí 13.5. 12-16 h

Čas ve čtvrtek před 12 hodinou je vyhrazen pro příjem zboží realizačního týmu přípravy výstavy.

Při vjezdu do areálu dbejte pokynů pořadatelů, v době výstavy je od 8.45 do 18.00 hodin vjezd do areálu zakázán. Je pravděpodobné, že zejména 2.burza bude letos na zcela jiném místě a tedy pod širým nebem. Starý skleník, kde v minulých letech naše burza nacházela azyl, je určen k demolici. Více informací k tomuto tématu si můžete přečíst v příspěvku Co nového ve Čtyřlístku? přítele Ing.Pavla Kutílka, který je zároveň i spolumajitelem firmy.

Připomínáme, že dodavatelé rostlin na burzu musí mít vypracované přebírací listy rostlin takovým způsobem, aby pořadí rostlin odpovídalo jejich uložení v jednotlivých přepravech označených pořadovým číslem. Každá rostlina musí být označena bílou jmenovkou, která musí být popsána černým vodou nerasmazatelným popisovačem nebo měkkou tužkou a to

výhradně podle níže uvedeného vzoru. Minimální šířka jmenovky se doporučuje 12 mm, minimální délka 80 mm.

Nezapomínejte také označit každou přepravku svým číslem, pod kterým jste vedeni při prodeji a na povinnost prodávajícího odvézt si prázdné přepravky, které zbydou po prodaných rostlinách.

Peníze za prodané rostliny, služby a brigády se budou vydávat na Křenové ulici ve čtvrtek 6.června před členskou schůzí v 16 hodin.

Z Á J E Z D Y

Pro letošní jaro plánujeme dvoudenní zájezd na Ostravsko. Cestou bychom chtěli navštívit dvě naše členky na Přerovsku (přít.Šlechtovou a Mikešovou). Dalším místem, které navštívíme cestou do Ostravy je Štramberk. Zde máme v plánu návštěvu skalky v bývalém lomu. Bude-li pěkné počasí, můžeme vystoupit na rozhlednu na Bílé hoře a shlédnout nádherné panorama Lašska a Beskyd. Po krátké prohlídce Štramberka a případném občerstvení je možné se zastavit u nedaleké obce Tichá, kde se v lese nalézá travertinová kaskáda. Na Ostravsku plánujeme návštěvu nejméně tří skalek (přít.Goly,Piatka,Říhové). V neděli při zpáteční cestě se ještě zastavíme na Olomoucku u přítele Tvrdoně a př.Brokešové. Zájezd se uskuteční ve dnech 18. a 19.5.2002. Bližší informace u přít.Škorpila a na členských schůzích.

Výbor klubu zvažuje také organizaci jednodenního zájezdu po skalkách našich členů, který by se uskutečnil v červnu. Bližší informace ani přesný termín nebyly do uzávěrky tohoto čísla známy.

K N I H O V N A

Knihy z klubové knihovny si můžete půjčovat v klubovně, vždy každý 3. čtvrtek v měsíci před výborovou schůzí v 16 hodin (viz. Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2002 na konci časopisu). Knihy je možno půjčovat i na členských schůzích (podrobnosti najdete v 41.čísle, nebo u knihovníka př.Martana). Půjčovat si můžete i časopisy. Odebíráme časopis **Naše krásná zahrada** (jsou k dispozici i některé speciály) a nově **Svět exotických rostlin**, který je sice určen hlavně pěstitelům interiérových rostlin, ale občas se zde objeví i zajímavý článek se skalničkářskou tematikou. Časopis **Dům a zahrada** jsme pro letošní rok již neobjednali, neboť jeho obsah se příliš vzdálil našim zájmům. Krásný je také časopis anglických skalničkářů **THE ALPINE GARDENER**, který dostáváme 4x ročně. I když neumíte anglicky, stojí za to si alespoň prohlédnout nádherné fotografie rostlin.

MM

PĚSTITELSTVÍ

SEMÍNKA? SEMÍNKA, SEMÍNKA!

Velká, malá, maličká, ba i jako prach. Černá, hnědá, šedivá, modravá, žlutá i do fialova zbarvená. Hladká, lesklá, drsná. Zázrak přírody, nádherný klenot, jen vědět jak, kdy a do čeho ho zasadit, aby se po čase zaskvěl v překrásném barevném květu, který přitahuje s libostí nejen lidské oko, ale i oko hmyzu, aby se znovu proměnil v klenot věčně se měnící do krásy květu.

Známe to všichni. Jak by ne. S láskou ten klenot zasazujeme a s napětím čekáme, zda naše snažení bude úspěšné. Vzejde? Nevzejde? Bude to právě to, co si myslíme že jsme zasadili? Tak a podobně se sami sebe ptáme.

Bez semínka, tohoto zázraku přírody, by naše skalky byly po čase velmi chudé. Však si těch semínek taky vážíme a snažíme se jich nashromáždit co nejvíce druhů. Navzájem si je poskytnout jak z vlastní skalky, tak i z velkých či malých cest a výletů po různých koutech země. A nebývá to vždy úspěšné a často jsme i velice zklamaní. Naše nádhery překrásně kvetou, ale semínek je poskrovnu. Někdy je málo deště, jindy zase přespříliš, někdy chybí včeličky, čmeláci i jiná pilná havěť aby se krása květu přeměnila v klenot. Jindy plné semeníky vezmou za své po vydatných deštích kdy podlehnou zkáze. A jindy se už, už těšíme, jak sebereme bohatou úrodu a příroda nás předběhne a v pěkném horku či silném větru rozhází své klenoty do širokého okolí, aby si sami našly cestu k novému životu.

Nemá to skalničkář lehké. Ještě že jsou skalničkářské organizace a v nich obětaví členové kteří jsou ochotni vzít na sebe starost se shromážděním a znovurozdělením semínek darovaných na semenářskou burzu. Každý člen skalničkářské organizace by si měl aspoň občas najít čas a věnovat semínka toho nejlepšího, co na skalce má. Vím, není to zrovna nejjednodušší uhlídat na skalce semínka tak, aby byla sklizena v pravou chvíli. A co teprve ti, kteří se za nimi vypravují do přírody často i na tisíce kilometrů daleko. Plahočí se ve vedru, dešti i nebezpečí a nakonec najdou buď semeníky prázdné, nebo naopak ještě nedozrálé.

Ale nechme všechny trable stranou a těšme se, že se nám podařilo a máme! Co dál?! Teď nám nastává zodpovědná práce. Nepokazit to, co se podařilo. Semínko musíme především bezpečně označit, abychom je nepopletli a nechat dobře doschnout v papírovém sáčku, nejlépe v místnosti a potom je dostat ze semeníků. Některá nám vypadají sami, některým se ze semeníků nechce. Nikdo nechce vysévat plevy nebo mrtvá semena. Nezbyvá tedy nic jiného, než se lupou přesvědčit, zda to co jsme nashromáždili je vůbec k užitku. Především musíme dát pozor na semena složnokvětých rostlin (Aster, Chrysanthemum, Erigeron ap.), kde se vyskytuje v množství semen vysoký podíl semen nefertilních. A plevy na burzu také posílat nelze! Proto hurá pro různá síta, sítko a sítečka abychom oddělili "zrno od plev". A to není žádná legrace. Ne každý druh semen se dobře přesije a nakonec nezbyvá než použít hospodyňkám dobře známé "přebírání čočky". A nedobře tomu, kdo si tuhle "zábavu" nechá na poslední chvíli před termínem na dodání na burzu.

Semínka ale mají v sobě dost záludností. Některá vzejdou kdykoliv, i po létech. Jiná chtějí pečlivé zacházení aby neztratila klíčivost příliš rychle. Ba jsou i taková, která vyžadují vyšetí ihned po dozrání (některé vzácné erigerony). Když mají být úspěšná i po burze je třeba je vyčistěná a nasáčkovaná dát do mikrotenového sáčku do chladna, aby příliš nevysychala (nejlépe dolů do chladničky). Pak už se můžeme rozhodnout, zda je zašleme na letní nebo podzimní burzu. Na letní burzu bychom měli zaslat semena cibulovin a ta, která mají být vyseta co nejdříve (Androsace, Aquilegia, Ranunculus, Primula aj.).

Teď budeme nedočkavě čekat, až dostaneme seznam nabízených semen a budeme si moci vybrat co se nám bude nejvíc libit. A až tu netrpělivě očekávanou zásilku dostaneme, tak nás

čeká to nejsložitější a to je správný výsev. Může někdo namítnout, že to je nejlehčí. Vezmeme semínka a zasejeme do země. V přírodě se přece rostliny sejí samy. Jenže - ani v přírodě nejsou všechny krásky v hojném množství a nejsou všude!

Výsevy semen jsou stále ještě velkým otazníkem. Mnohá semínka mají podivná přání. Aby vyklíčila potřebují mít vhodného souseda nebo pomocníka, vyžadují třeba velké horko po určitý čas (třeba i požár) nebo zase naopak pořádný mráz. Některá musí dobře nabobtnat, aby protrhla tvrdou slupku a jiná zas potřebují tvrdou slupku mechanicky narušit, aby vyklíčila brzy, jinak jim trvá klíčení i několik let. Některá při klíčení vyžadují sušěji, aby nepopadaly semenáčky. A tak se dostáváme k základům setí, k substrátu, vláze, hustotě setí a zacházení s výsevy. Je to velká věda a nám amatérům mnohé finty nejsou známy. Zůstaťme u té kategorie největší, která se bez velkých fint obejde.

Vyséváme do menších výsevních misek, dokonale čistých, nejlépe vydesinfikovaných (aspoň vypláchnutých roztokem hypermanganu). Do jedné misky sejeme jeden druh semen. Na dno dáme drenážní vrstvu hrubšího písku (nebo droboučkému štěrku) a na ni vrstvu výsevního substrátu. Můžeme koupit substrát hotový nebo si namícháme propařenou zeminu s pískem a rašelinou. Povrch pečlivě přitiskneme a zarovnáme. Semena sejeme řídko a zasypáváme slabou vrstvičkou hrubšího písku (prosev o hrubosti od 1 do 3 mm). Jemná semínka buď nezasypáváme vůbec, nebo je sejeme na povrch hrubšího písku. Výsev řádně označíme (jménem nebo číslem) a necháme nasáknout. Misky postavíme do 2-3 cm vody v nádobě a počkáme až se provlhčí až k povrchu. Potom výsevní misky vyndáme a necháme odkapat. Umístíme je v chladu, nejlépe venku v chráněné poloze, aby mohly zapadat sněhem a promrzly. Zajišťujeme je proti prudkému dešti a před rozhrabáním ptáky. Ponecháme je zde až do jarního tání. Jakmile roztaje, přeneseme výsevy do teplejšího prostředí a čekáme až vzejdou. Pokud nám vzácné rostliny na jaře nevzejdou, pečlivě je opatrujeme a udržujeme je na chladném místě v optimální vlhkosti až do příštího jara (vzácné hořce, androsace, primule ap.)

Jakmile zaznamenáme že výsevy klíčí, nastává období největší starostlivosti a péče. Musíme je denně kontrolovat aby nám nepřeschly. Zaléváme nejlépe podmokem, při kropení se nevzešlá semena splavují ke krajům misek. Dbáme na to, aby výsevy nebyly přemokřené - semenáčky by popadaly. A také je musíme chránit před nenechavými členy živočišné říše (ptáky, slimáky, housenkami a různým hmyzem). Mohlo by se nám stát, že krásně vzejitý výsev do rána zcela zmizí - zůstanou nad zemí jen nepatrné pahýlky po stoncích - to se slimáček přes noc pěkně napapal lákavé dobrůtky, kterou jsme mu připravili. (Já nechávám výsevy na zavěšeném prkně ve skleníku a přikrývám je netkanou textilí, která se používá na krytí zeleniny). Doba klíčení je u různých semen různá - rozdíl může být i několik týdnů. I u jednoho druhu je klíčení nejednotné. A proto se musíme obrnit trpělivostí a nic neuspěchat.

I když se nám podaří vše vzešlé uchránit před uschnutím, přemokřením a nepřáteli nemáme ještě úplně vyhráno. Ještě nás čeká hrnkování vzešlých rostlinek a jejich dopěstování. A to je také věda. Většinu druhů je vhodné hrnkovat, když vytvoří 2-3 pravé listy. Jsou však "netýkavky" které hrnkování nerady. A jsou ochotné se s námi hned rozloučit. Třeba *Gentiana verna*, některé druhy vzácných androsací nebo pulsatil. Takové rostliny je lépe set do malých misek a výsev vysazovat celý. Jiné si žádají vysazovat na místo co nejdříve, protože vytváří dlouhý kulový kořen a pozdější přesazování nesnáší. Některé naopak vyžadují ponechat ve výsevní misce až do příštího jara a teprve potom hrnkovat (*Gentiana paradoxa*).

Záhad a úskalí je příliš mnoho. Každý profesionál si svoje zkušenosti většinou nechává pro sebe. (Kdyby to uměl kde kdo, jak by potom to svoje prodal?) Kdysi američtí skalničkáři vydali pro svoje členy brožuru o klíčení semen. Zde popsali, jak dlouho jednotlivá semena klíčí a jaké optimální podmínky k tomu potřebují. Ale všechna úskalí ani tady odhalena

nebyla. Tak nám nezbyvá než mít pevnou víru a uchovávat si naději, že příště! - Příště se nám to určitě povede!

Tak hodně semen na burze a mnoho zdaru při jejich realizaci na krásné skalničky.

Jindra Pelantová, Žďár nad Sázavou

ZLATÉ SOUŽENÍ

Pokud někdo čeká mé stesky na přemíru majetku, jenž jsem vtělil do kovu nejdražšího a nyní se na veřejnost obracím s prosbou a laskavou otázkou: co s ním, bude patrně zklamán. Kdo však očekává zmínku o některé z kytek, která barvou svých květů zlato připomíná, bude mu dáno za pravdu. A ne jen tak ledajaké kytky. Psát budu o svých zkušenostech s rodem *Hymenoxis*, což je severoamerický rod polopouštních a stepních složnokvětých rostlin. Zjistil jsem po několikaletém pěstování, že kolem nich koluje několik nepřesností co se vytrvalostí a odolnosti týče a navíc jsou mezi mini druhy jak robustní, tak i prvotřídní skalničky z nichž se ovšem pěstuje jen malá část. Přesto se zdá, že jejich pěstování nebude o nic náročnější nežli pěstování jejich robustních druhů. A protože právě tyto by mohly být přínosem na našich skalkách v době bohatých výměn semen, rozhodl jsem se napsat tento článek.

Nejdříve se tedy vrhneme na druhy, které jsou sice robustnější, ale přesto překrásné kytky pro naše skalky. První z nich, kterou zde uvedu, bude druh ***Hymenoxis cooperi***. Dvouletá kytky rostoucí na území jihovýchodního Utahu a dále pak na území států Nevada, California a Arizona v polopouštních šalvějových pustinách a také borovicovo - jalovcových porostech ve výškách kolem 1000-2300 m.n.m. Vytváří přízemní růžici úzkých, jednou až dvakrát zpeřených listů, bíle chlupatých, z jejíhož středu vyrůstá hroznovité květenství nesoucí zářivě žlutě zbarvené úbory o průměru asi 5 cm. V kultuře nasazuje v době květu ještě několik postranních růžic, ze kterých rovněž vyrůstají květenství, takže výsledkem je veliká kytky žlutých květů, které, postupně rozkvétajíce, zdobí rostlinu skoro po celé léto.

Stejně jako všechny tyto kytky vyžaduje veliké sucho a kamenitou, propustnou zem. Velké problémy mívá hlavně po letních lijácích a následném zapaření kořenového krčku. Pak zpravidla odchází. Ale většinou se někde po skalce vyseje náhradní rostlinka a jako u všech jsou mladé rostliny daleko odolnější, nežli narostlé růžice se silným, dužnatým kořenovým krkem se zbytky starých listů. Semínek tvoří hodně, ale klíčivost je povětšinou mizerná, takže se nikdy nemůže stát plevelem. Vyplatí se taky držet několik rostlin v pařeništích ve skoro čistém písku. Vydrží hodně, protože živoří na hranicích existence a poslouží nám dobře jako záložní rostliny. Na stanovišti totiž velice rychle vytvoří hluboko sahající kulový kořen, který nedovolí přesazení.

Hymenoxis richardsonii, druh poněkud podobný předchozí rostlině s tím rozdílem, že má jednoduše zpeřené listy. Má je ale stejně plstnaté. Je udáván jako vytrvalá rostlina, ale podle zkušeností z kultury bych řekl, že se jedná spíše o víceletou rostlinu. Nejdéle mi vydržela pět let a očividně stárla a méně kvetla. Kořenový krček začal postupně dřevnatět a růžice listů byly čím dál menší až následně jednoho léta rostlina zašla na hnilobu kořenů. Celková strategie růstu mi připomínala kupř. *Townsendia rothrockii*, která také v pozdějších letech roste celkem uspokojivě, ale nekvete. Stejně to bylo i s tímto *Hymenoxisem*. Druhý a třetí rok po výsevu se však skvěla zlatou nádherou ve skalce věnované severoamerické květeně. Semínka se však jevila jako skoro neklíčivá a tak jsem i přes jejich bohatost rostlinu posléze pozbyl, neboť s užitých semen mi ani jedno nevyklíčilo. Pokud se mi naskytne možnost semínka získat z přírodních sběrů, rozhodně nebudu váhat a objednáám je.

Podmínky na přírodních stanovištích jsou podobné jako u předchozího druhu s tím rozdílem, že může růst i na mírně zasolených stanovištích.

Nejdekorativnějším druhem z vyšších hymenoxisů byl ale druh **Hymenoxis subintegra**. Tento druh je krom Utahu rozšířen ještě na území státu Arizona, kde roste na suchých, kamenitých místech ve společnosti *Pinus ponderosa*, druhů rodu *Alnus* a *Abies*.

Tvoří růžice listů jednou až dvakrát zpeřených, intenzivně stříbřitošedivě zbarvených. Jednotlivé úkrojky jsou však poměrně krátké a proti předchozím i dosti široké. Květenství je stejné jako u předchozích, dosahuje výšky asi 40 cm a je to kouzelná kombinace sytě žluté se stříbrnou. Kvete dosti dlouho a dokonce dávala i dost klíčivých semínek. Bohužel u mne se projevila jako nejméně odolná vůči hnilobám. Prvním rokem vždycky narostly překrásné růžice, které počaly nakvétat a v tu dobu takřka hromadně podléhaly hnilobám krčků. Zůstala vždy tak jedna, dvě rostlinky, které se samovýsevem dostaly do nějaké spáry přímo v kameni. Ty zakvetly a daly i semínka. Pokud ovšem tato nepadla do nějakého podobného prostředí, rostlinky z nich vyrostlé zpravidla zahynuly po prvních větších deštích a následném oteplení. Tak mi zbyly na skalce poslední tři rostliny a uvidíme letos, jestli se zadaří a ony zakvetou a dají semínka. Nerad bych o tak krásnou rostlinku přišel. Rostlina je totiž dvouletá.

Posledním druhem, který jsem pěstoval, je rostlina z poněkud odlišných podmínek, nežli předchozí. **Hymenoxis grandiflora** je obyvatel suťovišť horské tundry vyskytující se v horských částech státu Utah, Idaho, Montana, na jih až do Colorada. Je to rostlina oproti předchozím maximálně 20 cm vysoká. List je většinou zelený, zpeřeně nebo i dlanitě dělený s úzkými úkrojky. Květní stonky jsou buď jednotlivé a nebo se větví v první polovině stonku. Jsou rovněž zelené, ale postupně na nich vyrůstají krátké trichomy, které jsou nejhustější pod květními úbory, kde tvoří hustý bílý toment. Květ je opět žlutý, ale více soliterní a může mít průměr i 5 cm. Na stanoviště není náročná. Snese více vlhkosti než předchozí druh, ale přesto chce propustnou zem. Osvědčilo se mi vysadit ji na hodně profukované místo. Jednak je tam nižší vlivem rychlého vysychání stanoviště a navíc se na takovém stanovišti neuchytávají tolik plísně a hniloby. Co se vytrvalosti týče, není ani dvouletá, ani monokarpická, ale ani vytrvalá. Správné označení by znělo víceletá rostlina. Sám ji mám na skalce po dobu šesti let a strategie růstu je podobná jako u již zmíněného druhu *H. richardsonii*. Postupně přestávala kvést až tvořila jen několik slabších růžic ze kterých jen některý rok pustila jeden či dva úbory. Fertilních semínek jsem se ale stejně nedočkal. A tak musím z některé zahraniční výměny tento druh znovu dopravit na svou zahradu. Jako skalnička se mi opravdu velmi líbila.

To byl výběr druhů, které jsem pěstoval ze skupiny vyšších zástupců rodu. V severoamerických stepích a polopouštích ovšem roste ještě mnoho druhů z tohoto rodu, jako kupříkladu *Hymenoxis scaposa*, nádherný druh velkých plání a nebo *Hymenoxis lemmonii* či *Hymenoxis helenioides* ze stepí a suchých luk Utahu, ale s těmi nemám zkušenosti a tak, i když se zřejmě nebudou v požadavcích moc lišit od druhů pěstovaných, jsem o nich nepsal, neboť nejsem kovaný botanik a nepovažuji se ani za bůh ví jakého znalce, abych mohl teoretizovat na dané téma. Zastávám názor, že zkušenost je k nezaplacení a tudíž se musí nabýt a nikoli koupit. Ale pojďme dále. K rodu *Hymenoxis* totiž patří několik druhů, se kterými by nepohrdl ani ten největší fajněmekr mezi skalničkáři. Z nichž ovšem pěstuji, k mé lítosti, zatím jen jeden druh. Ovšem zde popíšu, alespoň stručně, i některé další, kdyby náhodou je někdo měl možnost sehnat, aby věděl, že je má vzít a ozvat se mi s laskavou nabídkou a otázkou, zdali pak je nechci na skalce. Pochopitelně bych chtěl. Ale začneme druhem, který má jistě i několik z vás ve skalce či alpinkovém skleníku. Já jej mám též a to úctyhodných osm let. **Hymenoxis acaulis var. caespitosa** patří spolu s dalšími třemi varietami k floře Utahu, odkud zmíněná varieta zasahuje přes Wyoming jižně do Nového Mexika. Roste zhruba ve výškách 1600 m.n.m. až 3500 m.n.m. v šalvějových a jalovcových houštinách, odkud vystupuje až do kamenité a suché alpské tundry, kde jsou jejími sousedy kupříkladu zástupci rodu *Eriogonum* sp.

Rostlina se rozrůstá v polštáře listových růžic. Ty mají v průměru asi 5 cm (u mne na skalce), listy jsou čárkovité až obkopynaté, hustě vlnaté, dlouhé asi 5 cm, u mne spíše míň, tak kolem 2 cm. Květní úbor je sytější žlutý o průměru asi 3 cm a je skoro přisedlý, během květu se květní lodyha prodlužuje až na 3 cm.

Je to super skalnička pro vyloženě suchá místa. Kamenitý substrát spolu s větranou polohou a krytem proti vlhku na zimu je také jednou z podmínek, v nichž jsme schopni rostlinu dlouhodobě pěstovat. Moje rostlina rostla pouze v kořenáči, až před třemi roky jsem ji vysadil na vrchol zvýšeného záhonu, jak jsem popsal v jednom z předchozích čísel časopisu v článku "O těch, které neznáte". Pod foliovým zimním krytem je rostlina jakoby po smrti. Nelze u ní zjistit ani živé vegetační pupeny uprostřed listových růžic. A přece stačí na jaře pár teplých dnů a uprostřed suchých a zkroutených listů se to počne zelenat a záhy je možné objevit narůstající lístky budoucích růžic.

Množení bude ale možné jen z výsevů importovaných semen a nebo u hodně starých rostlin lze zkusit nařízkovat pár krkatých růžiček jako u některých erigeronů. To chce ovšem vydržet prvních dvacet let, neboť moje již poměrně věkovitá rostlina nic takového zatím rozhodně nedovoluje. Polštářek má svých 7 cm v průměru a každý rok se o něco zvětší, takže to řízkování berte jako čistě teoretickou možnost.

Nyní přistoupíme k druhům, které jsem nepěstoval, které ale pěstovány, patřily by jistě ke klenotům skalek. **Hymenoxis depressa**, druh velice podobný předchozímu, ale ve všech částech ještě poněkud drobnější. Botanikové dokonce vedou spor, zda-li to není jen drobnější forma *H. acaulis* v. *caespitosa*. Jisto, že její vlnatost je také daleko hustší než u dříve jmenovaného druhu.

Hymenoxis lapidicola, rostlina o které se nebudu hlouběji šířit, neboť ji v pražských Skalničkách popsal pan Řeháček. Je to kouzelná rostlina, která kvete na stříbřitých a hustých polštářcích žlutými, zcela přisedlými květy. Má ji někdo na skalce? Před několika lety jsem sel semínka, ale žádné nevzešlo.

Posledním z druhů, kterým se budu zabývat je **Hymenoxis torreyana**, trsnatá kytky se silným kaudexem, který se později větví. List je až 9 cm dlouhý a 2-6 mm široký, úzce obkopynatý, jemně vlnatý až žlaznatý. Úbory jsou žluté, jednotlivé na až 10 cm vysokých stoncích.

Tak. To byl přehled druhů poněkud opomíjeného rodu *Hymenoxis*. Jistě jsem nepostihl všechny druhy rodu, ale to ani nebyl účel. Jak jsem již napsal, to ponechávám botanikům a nebo vyspělejším odborníkům s botanickými ambicemi. Já jsem především pěstitel a tento článek jsem pojal jako upozornění, že ne všechny kytky jsou na našich skalkách rozšířeny, které by si to zasloužily i když je s nimi troška soužení.

P.S. Asi v polovině června jsem si všiml něčeho vlnatého v blízkosti *H. acaulis* v. *caespitosa*. K mému překvapení to byl a dosud je semenáček téhož druhu, což jsem poznal bezpečně podle listů. Takže berte semínka, příroda je mocná.

Pavel Holík, Blížkovice

R Ů Ž O V Ý D R N

Přiznám se, že vymyslet název článku tak, aby byl stručný a výstižný, zabere někdy více času, než napsání článku samotného. A to ještě jako autor s ním nejsem zcela spokojen, zkrátka múza chodila dokola kolem, ale nepolíbila.

Řeč bude o jedné trávničce, kterou vídávám na skalkách méně, než si zasluhuje. Je přitom hezká, nenáročná, bohatě kvetoucí (viz.barevná příloha). Její botanické jméno zní *Armeria x suendermannii*, někdo píše i *A.x "Sündermannii"*. Botanikové ji zařadili do čeledi *Plumbaginaceae* - olověncovitých. Ze samotného názvu vyplývá, že jde o křížence. Rodiči této trávničky jsou *Armeria maritima* a *A.juniperifolia*, dříve známá pod neméně výstižným názvem *A.caespitosa*. Ve svých genech má více po rodiči *A.maritima* a to zejména olistění (list je stálezelený, trávovitý, sytě až tmavě zelený), barvu květů a tvar květenství (relativně velké kulovité hlávky karmínově růžové barvy) a také skromné pěstitelské nároky a snadné množení. Po druhém rodiči, *A.juniperifolia*, zdělila kompaktnost a zdánlivou bezlodyžnost květenství (stvolý jsou velmi krátké).

Trávnička *Sündermannova* tvoří drnovité polštářky vysoké 5 až 10 cm. Naplno rozkvetne během května a v červnu, jsou-li příhodné podmínky, tak v průběhu léta více či méně remontuje. Miluje slunce, sázíme ji do propustné hlinité nebo hlinito-kamenité půdy. Ideální jsou stanoviště ve skalních štěrbinách nebo na menších kamenitých políčkách. Na vláhu není náročná, nadbytek vláhy není žádoucí, i když mi žádný z trsů ještě neuhnul. Jediným způsobem množení je řízkování, což je asi důvod, proč nebývá tato trávnička nabízena ve větším množství na skalničkářských burzách či v zahradnictvích. Přitom řízkovat ji můžeme prakticky kdykoliv v době vegetace. Zakoření během 2-3 týdnů v písčitém substrátu.

Mojmír Martan, Brno

OHLÉDNUTÍ ZA VÝMĚNOU SEMEN 2001 - 2002

Výměna semen 2001-2002 skončila, semínka byla zájemcům během prosince rozeslána. Náš klub velmi dbá na včasnost vyřízení všech objednávek, pěstitelé tak mohou semínka ještě do vánoc vyset a nechat napospas rozmarům zimy. Letos se to obzvlášť vyplatilo, semínka zamrzla v substrátu a zapadala sněhem. Včasnost akce a každým rokem se zvyšující počet atraktivních položek oslovuje stále více pěstitelů, i z jiných klubů, kteří se do naší výměny aktivně zapojují. Ve výměně 2001-2002 bylo 993 položek od 48 dárců. 90% veškeré činnosti leželo na bedrech přít.Hrabě, zbytek - "nakrmení" počítače a vyhotovení seznamu semen na mne a rozmnožení seznamu a jeho rozeslání provedla přítelkyně Salzburgerová.

Některé položky uvedené v seznamu jsme nenašli v žádné dostupné literatuře. U některých se může jednat o zkomoleniny. Tak například *Penstemon flavescens*. Rejstřík pražského klubu uvádí *P.flaviflorus*. *Linum roseum* by se zřejmě měl psát *Linum* sp. (růžový), *Draba schranmana* - anglický rejstřík (AGS) uvádí druh *D.shiroumana*. *Silene thesalica* - AGS uvádí *S.thessalonica*. Záhadně zní i *Draba grassicaulis*. Nejpodobnější ověřený název je *D.crassifolia*. Značné nejasnosti jsou také kolem pěkného huseníku *Arabis caucasica* se stříbřitými listy. Bývá označován jako *ssp.brevicaulis*, *ssp.breviscapa* nebo dokonce *ssp.brevifolia*. Co je správné? A tak bychom mohli pokračovat. S rezervou berte názvy *Genista humifusa*, *Gentiana cenisia*, *Arenaria gypsophiloides*, *Purshia spec.*, *Tanacetum preteritum*, *Cotyledon simplicitaria*, *Primula paxiana*, *Digitalis 'Fleshey Spines'*, *Alyssum populifolium*, *Dianthus luisitanicus* aj. Také *Aquilegia jonesii* nebudí důvěru. Tento atraktivní orlíček sice existuje, ale v kultuře je choulostivý a téměř nekvete. Již několikrát jsme vás žádali, abyste seznamy psali čitelně. Někteří dárci naše výzvy asi nečtou. Výsledkem je letošní položka č.846, kterou jsme museli označit *Saxifraga* sp. Dárce tam sice uvedl 'Silver Endium' (nebo englium), ale vyluštit se nám to nepodařilo. Problémy jsou i s některými kultivary. Například takový *Dianthus 'Badenia'* je na našich skalkách rozšířen pod zkomoleným názvem 'Badenig'. Podobně jako *Dianthus 'Babí Lom'* by ze semen vůbec neměl být pěstován, protože potomstvo bude značně různorodé. Mimochodem, již jsem viděl v

jednom méně známém zahradnictví tento hvozdík pod označením 'Baby Loom'. Asi aby to znělo světověji, ale je to nesmysl...

Pro příští ročník výměny semen si Klub skalničkářů Brno, jako organizátor akce, vyhraduje právo vyloučit ze seznamu položky, které jsou nečitelně označeny a také položky obsahující "hluchá", tedy evidentně neklíčivá semena (častý problém čeledi Asteraceae).

Další řádky věnuji novým nebo málo známým druhům, které se ve výměně objevily.

Anchusa leptophylla - pilát z čeledi Boraginaceae, nejčastěji s modrými květy, které se objevují v letních měsících. Názory na výšku a vytrvalost této rostliny se různí. Rostlina vhodná na slunce a do sucha. Více informací naleznete v pražském časopise Skalničky č.1/2001, kde je o tomto druhu pěkný článek.

Androsace helvetica - pochybek švýcarský, dosti choulostivý druh ze skupiny Aretia. Pětcentimetrové polštářky jsou koncem května posety přisedlými bílými květy se žlutým očkem. Pěstuje se buď ve skalničkovém skleníku (zde v létě pozor na přehřívání rostlin), nebo na skalce, kde volíme vápencové štěrbinu odkloněnou od přímého slunce nebo sázíme přímo do travertinu.

Carex aurea - zajímavá nízká, mírně odnožující ostřice vhodná na vlhčí místa, zejména břehy jezírek. Listy zelené, je atraktivní svými zlatožlutými plody připomínajícími hořčičná semínka v kláscích (botanikové mi prominou, pokud se vyjadřuji nesprávně).

Drosera capensis - hmyzožravá rosnatka z jižní Afriky s úzkými, dlouhými listy a drobnými nachovými květy v létě. Výška 15 cm, pěstování ve stále vlhkém rašelínku. Nic pro naše skalky, nesnáší totiž mráz.

Epimedium pubigerum - málo známý druh škornice pocházející z horských lesů Balkánu a Turecka. Má stálezelené, hladké, srdčité, dělené listy. Květy pohárkovité, do 1 cm, bělavě krémové nebo narůžovělé se objevují na jaře. Výška kolem 45 cm. Pěstuje se v polostínu v humózní půdě.

Festuca airoides - kostřava tvořící vzdušné trsiky tvořené jemnými, velmi úzkými zelenými listy. Pěkně působí i v době, kdy kvete množstvím úzkých klásků. Pěkný doplněk stepních, tedy suchých a slunných partií. Dorůstá 10-15 cm.

Luzula pumila - nejnižší bika, jakou znám. Tvoří miniaturní drnečky, ani v době květu téměř nepřesahuje výšku 5 cm. Je ještě menší než v poslední době častěji pěstovaná Luzula ulophylla. Zkušenosti s pěstováním mám zatím malé. Zimu přežila vysazená venku na skalce mezi jemnějšími rostlinami na místě, kde je trochu vlhčeji a kam nesvítí prudké odpolední slunce.

Poncirus trifoliata - velmi trnitý, hustě větvený opadavý keř nebo stromek do 5 m výšky. Větve i listy zelené, květy vonné, bílé koncem léta, někdy i na podzim. Kulovité plody 2-3 cm v průměru připomínají malé pomeranče. Je mrazuvzdorný, vhodný na slunce. Používá se na neprostupné živé ploty, dobře totiž snáší řez. Roubují se na něho citrusy.

Primula chungensis - poschod'ovitá himálajská prvosenka s oranžovými květy v červnu. Výška 45 cm. Sázíme na vlhčí, mírně přistíněná místa.

Tithymalus lathyris - dvouletý pryšec, který se udržuje na zahradě samovýsevem. Údajně odpuzuje myši a hraboše.

Mojmír Martan

CO NÁS ZAJÍMÁ

30 let Klubu skalničkářů Brno

Pěstování skalniček má u nás mnohaletou tradici. Rozsahem pěstovaného sortimentu, pěstitelskými metodami a především výtvarným a estetickým pojetím stavby skalek patříme k nejvýznamnějším zemím na světě. Je to zásluha našich předních odborníků i specializovaných organizací, které svoje celoživotní úsilí věnovaly kvalitě životního prostředí a rozvoji skalničkáření.

Se zvyšující se technizací našeho života i neblahým působením nejrůznějších civilizačních i politicko-spoločenských problémů, které již po řadu desetiletí vzdalují člověka přírodě, vznikala potřeba hledat a vytvářet kvalitativně nové kontakty s přírodou. U nás tyto snahy sílily zejména na přelomu šedesátých a sedmdesátých let minulého století. Vznikaly skupiny milovníků přírody, které se organizovaly do různých zájmových klubů. V Plzni, Gottwaldově a v Praze vznikly první kluby skalničkářů.

Na podzim r.1971 při náhodném setkání brněnského zahrádkáře - ředitele v.v. Otakara Sadovského s paní prof. Helenou Vystavělovou, vyšlo najevo, že jsou oba nadšenými skalničkáři. Domluvili se a tak vznikla první dvojice zakladatelů našeho brněnského klubu. Události pak měly rychlý spád. 8.února 1972 se v místnosti MěV.ČSOZ sešlo 10 členů, kteří vytvořili přípravný vabor. Byli to Otakar Sadovský, Pavel Bartoš, Stanislav Dvořák, Marie Havlišová, Ing.Josef Holzbecher, Lída Kroužilová, Josef Mikuška, Olga Rejzková, Anna Šimánková a Helena Vystavělová. První valnou hromadu svolali na 7.března. Tam zvolili výbor klubu v čele s O.Sadovským. Klub byl ustaven jako specializovaná zájmová organizace - tehdy při ČSOZ - sdružující milovníky přírody a zájemce o pěstování skalniček, a pojmenován "Klub skalničkářů". Členové výboru připravili první program a doporučili vzájemné oslovování přátel, přítelkyně.

První přednášku s promítáním diapositivů na téma "Skalničky v přírodě a na zahradě" přednesl přítel Holzbecher.

Aktivity klubu i počet jeho členů pak rychle rostly. V r.1976 měl klub již na 200 členů.

První výstavku skalniček připravil ve výkladní skříni tehdejší klubovny na Veverí 13 přítel Holzbecher. Větší výstava byla uspořádána až v roce 1974 v Arboretu Vysoké školy zemědělské v Brně - Černých Polích. Výstava i souběžně pořádaná burza prodeje výpěstků byla dobrým propagačním počinem a založila tradici úspěšných výstav v dalších letech.

Od počátku byl kladen důraz na osvětovou přednáškovou činnost. Přednášky spojené s promítáním diapositivů se konaly pravidelně, podle možností na různých místech v Brně. V muzeu DH, v klubu na Floriánově, ve VŠZ, v ZK Služeb města Brna, v klubu Lékařské fakulty MU. Od r.1984 pak v prostorném sále ZK ROH Vlněna na Přízové, od r.1993 v budově Železničního stavitelství na Burešové, od r.1996 až dodnes na Křenové 67. Za třicet roků se v klubu vystřídala velká řádka lektorů z celé republiky s širokým spektrem skalničkářské problematiky.

Významnou činností od r.1977 (do r.1976 nejsou záznamy) je výměna semen, kterou v letech 1979 až 1993 dovedl ke značné dokonalosti přítel Němeček. Počet dárců i zájemců o semena postupně narůstal. V letech 1996 - 2000 výměnu ještě rozšířil přítel Havlík a pro některé skalničky ji organizoval také v letním termínu. Výměna semen, zajišťovaná brněnským klubem, patří k činnostem, které dodnes oceňují i ostatní kluby v ČR.

Součástí skalek jsou také cibuloviny, které se vysazují v září a v říjnu. Proto klub prodej cibulovin organizoval jen omezeně a v r.1990 rozhodl, že od burzy cibulovin odstupuje. Tehdy nabídl člen výboru MUDr.M.Doležal, že se prodeje cibulovin ujme sám. Dnes mu za

to rozhodnutí musíme poděkovat. Prodej cibulovin rozvinul na vysokou úroveň a burza byla každoročně velmi úspěšná. Stala se tradiční, veřejností očekávanou příležitostí, jak získat v neobvykle velkém výběru a za přijatelné ceny i vzácnější druhy a kultivary zejména drobných cibulovin, které by jinak běžný malopěstitel jen obtížně sháněl. Škoda, že v příštích letech musí MUDr.Doležal, ze závažných důvodů a věříme že jen dočasně, od organizace prodeje cibulovin odstoupit.

Významnou se také stala činnost publikační. Pod redakčním vedením přítele Holzbechera byly vydány do roku 1979 dva zpravodaje, uvádějící monografické práce Josefa Haldy: "Lýkovce" a docenta Jindřicha Chmelaře: "Drobné druhy rodu Salix, vhodné pro pěstování na skalce". Z dalších je významná samostatná publikace "Campanula - výběr druhů pěstovaných na skalce", autorů Holzbechera a Koblížka - ilustrace Limberská. Od roku 1980 vydává klub ročně dvě čísla klubového zpravodaje "Skalničkářův rok", zaměřený jak na odbornou problematiku tak na interní klubové informace. Až do čísla 1/87 byl psán na stroji po jedné straně a rozmnožován tehdy dostupnou technikou. Do roku 1990 se na jeho redakci podílela přít.Vermouzková a přít.Holzbecher. Dále pak Němeček, Škorpil, Doležal. Po roce 1993, kdy hrozí ukončení edice, se ujímá redakce Mojmír Martan a obsahová i redakční úroveň zpravodaje se opět postupně zvedá. Dnes je tištěn kvalitním tiskem na dobrém papíře, text doplňují obrázky, v posledních číslech jsou zařazeny barevné přílohy.

Potřebě členů slouží slušně vybavená knihovna, každoročně doplňovaná novými zajímavými našimi, případně zahraničními publikacemi. Jen využití knihovny našimi členy by mohlo být větší. Úpravy ve výpůjčním řádu to umožňují i těm mimobrněnským.

Své odborně vzdělávací i společenské poslání plnila i tematicky zaměřená zájezdová činnost. Jedno i vícedenní zájezdy, které v minulosti směřovaly i do zahraničí, zanechávají účastníkům dodnes trvalé vzpomínky na společné prožitky při nejrůznějších cestách za poznáváním a za novými zkušenostmi. Možnosti rozvíjet tuto činnost nejsou omezovány, pokud se ovšem organizace vícedenních a fyzicky náročnějších zájezdů ujmuje mladší členové.

Každoročně pracovní nejnáročnějším úkolem je jarní výstava skalniček, spojená s prodejní burzou přebytků výpěstků členů klubu. Má mimořádný význam propagační a svým finančním přínosem je hlavním zdrojem prostředků pro další činnost klubu.

Do roku 1986 byly výstavy pořádány na různých místech v Brně - ty největší v r.1974, 1982 a 1985 v Arboretu VŠZ. Z ostatním míst: TaZS města Brna na Údolní, Stará radnice, Etnografické muzeum, Římské náměstí, u Prioru a Moravská galerie na Husové.

Při příležitosti 15.výročí založení klubu v roce 1987 nabídl spolupráci Ing.Pavel Kutílek, člen klubu a po léta předseda výstavní komise, vedoucí bystrckého Závodu sadovnických úprav a okrasných školek při JZD 1.máj v Brně. Výstava v areálu tohoto závodu byla úspěšná a v roce 1988 se konala na stejném místě znovu. S roční přestávkou (1989 Moravská galerie Husova) se výstavy do Bystrce přestěhovaly definitivně.

Rok 1990, tak významný pro naši republiku, měl výrazný dopad i do života klubu a to v několika směrech:

- Klub se vyvázal ze svazku s ČZOS a získal samostatnou právní subjektivitu, přijal nové stanovy a nový jednací řád.

- Pochopitelné, ale pro klub méně příznivé bylo, že v tomto roce nejvyšší dosažený počet 478 členů se začal postupně snižovat, až se ustálil na současných cca 210-220 členech. Důvodem nebyl pokles zájmu o skalničkaření, ale vznikající nové možnosti zapojit se pracovní v oblasti svobodného podnikání, zejména pro mladší generaci. Z klubu tak odešla řada "perspektivních rezerv". Někteří sice zůstali evidováni, ale na činnost klubu nemají čas.

- Výhodně se naopak projevilo otevření státní hranice, umožňující volné cestování za poznáním i za novými kontakty do světa.

- Rok 1990 byl také rokem nástupu k zásadním změnám a úpravám areálu v Bystrci, na nichž se potom od roku 1991 podílel i náš klub. Po privatizaci ZD v roce 1993 a vzniku nové firmy Čtyřlístek s.r.o. se v Bystrci vytvořily pro náš klub stabilní podmínky pro dobrou spolupráci při společném vedení výstav i naší burzy v příštích létech.

V areálu bylo postupně zbudováno poměrně rozsáhlé jezero se zálivky a prameništěm. Na jeho břehu byla vybudována vrstevnatá skalka, okolí osázeno dřevinami a trvalkami. První výstava byla v tomto prostoru instalována v roce 1992.

Menší i rozsáhlejší úpravy areálu pokračovaly i v následujících letech. V roce 1998 byla na vstupní ploše postavena spárová jehlancová skalka, v roce 2000 v sousedství nového hypermarketu menší skalky ze čtyř různých hornin.

Přes některé potíže dováželi vystavovatelé na výstavy poměrně dostatek odpovídajících exponátů, jejichž kvalitu a atraktivnost posuzovala hodnotitelská komise. Nejprve odděleně v dílčích kategoriích, později v jednotném souboru všech dodaných skalniček. Nejlepší exponáty oceňovala - v začátcích odstupňovanou menší finanční odměnou, později předáváním keramického kachle. Po krátké přestávce začátkem devadesátých let bylo hodnocení od roku 1997 opět obnoveno.

Klub se svými exponáty několikrát prezentoval také na Floře Olomouc. Během let jako ocenění získal: 2 stříbrné medaile a pohár ÚV ČZOS za úpravu koryt v roce 1983, bronzovou medaili za soubor exponátů v r.1986, 2 stříbrné a 1 zlatou medaili za exponáty 1989. V r. 2000 byl klub součástí společné expozice skalniček, která získala bronzovou medaili.

Výsledky výstavní činnosti za 30 roků historie klubu jsou uspokojivé. Dokladem je bohatá účast návštěvníků přesahující zejména v posledních letech počet 10.000 (rekord 1997: 17.766 platících návštěvníků), i jejich spokojenost a uznání, které při návštěvě vyjadřují. Velmi výraznou úlohu v tomto směru od roku 1992 sehrává spolupráce klubu s firmou Čtyřlístek, s níž bude oboustraně prospěšné počítat i do dalších let.

Bohatou činnost klubu od jeho založení v r.1972 není možné z rozsahových důvodů dále rozvádět do dílčích podrobností podle časových etap. Na závěr ale zbývá doplnit: Podle dohody uzavřené v r.1978 klub spolupracuje se všemi ostatními sedmnácti kluby skalničkářů v České i Slovenské republice s cílem společně rozvíjet skalničkáření v našich státech, koordinovat vzájemnou spolupráci a pomoc, vyměňovat si zkušenosti a své výpěstky.

Výbor klubu

CO NOVÉHO VE ČTYŘLÍSTKU?

Stalo se již pomalu tradicí, že v této době a na tomto místě informuji o dění ve Čtyřlístku. V posledních letech zde bylo dosti změn a ještě bude. K zásadní změně došlo v roce 2001, kdy Čtyřlístek od Zemědělského družstva odkoupil v rámci konkurzu stavební objekty. Tím pádem lze uskutečnit úpravy areálu, které povedou k jeho zlepšení. Naším cílem je vybudovat nejrozsáhlejší zahradnické centrum co se týče sortimentu, služeb, kvality a to vše za přijatelné ceny.

Domníváme se, že již v roce 2001 byl znát rozdíl v šíři sortimentu rostlin oproti minulým létům. Hodně tomu napomohl vlastní dovoz rostlin z Německa, Belgie, Holandska, Polska a Itálie.

Velmi jsme rozšířili sortiment dřevin od českých pěstitelů. Nutno konstatovat, že v posledních letech se kvalita českých školkařů velmi zlepšila. Objem pěstování balkonových rostlin dosáhl v roce 2001 množství 150.000 ks.

Námi stanovený cíl výrazného zlepšení zahradnického centra bude vyžadovat řízené a promyšlené úpravy ploch. Jelikož i u sousední firmy OBI vznikl nápad na rozšíření prodejního sortimentu, bylo započato se zpracováním a projednáním změny územního plánu pro danou oblast. Ze strany dalších investorů je zájem vybudovat v dané lokalitě supermarket s potravinami. Situaci komplikuje trasa vysokotlaku plynu, který územím prochází. Ochranná pásma vysokotlaku omezují možnosti výstavby.

Proto společně hledáme možnosti, jak uspořádat území, aby vyhovovala všem. Pro nás to znamená najít takové řešení, které umožní nadále výrobu rostlin včetně sociálního zázemí, upravit prodejnu tak, aby umožnila rozšířenější prodej pokojových květin, řezaných květin včetně vazárny. Dále pak dostatečnou plochu pro venkovní dřeviny a plochu pro sortiment zahradních potřeb i techniky pro zahradu. Jde nám zejména o zboží, které nám dodávají drobní soukromníci a které nedostanete koupit v HOBY SUPERMARKETECH.

Uvedený záměr nevyklučuje další, již zavedené činnosti, jakou je servis zahradní techniky, občerstvení a další služby.

Nadále hodláme pokračovat v tradici pořádání 4 výstav v roce. Stojí za úvahu uspořádat v areálu více tematických burz (cibuloviny, citrusy, ryby do jezírek, zahradního nábytku a starých zahradních předmětů, např. trakače, vědra, keramiky apod. Někomu to doma překáží, jinému se to bude hodit).

Výše uvedené záměry, pokud se budou realizovat, tak to bude nejdříve od léta roku 2002. Výstava pořádaná k 30.výročí založení Klubu skalničkářů proběhne více méně v dnešním areálu. Měla by však být na větší ploše. Do jara chceme zbourat staré skleníky, na jejich místě zřídit, byť jen na krátkou dobu, ukázky zahrádek včetně skalek. Mou touhou a velkým přáním je, aby zde byly i ukázkové skalky jiných klubů skalničkářů z České republiky. Víím, že je to obtížné, neboť v této době mají výstavu všechny kluby.

Náročné bude i rozšíření prodejny včetně vybudování závlahového zařízení! Je to však nutné, protože počítáme s ještě větším rozšířením sortimentu dovozových dřevin.

Závěrem bych Vás, všechny členy Klubu skalničkářů, chtěl poprosit o co největší pomoc při přípravě a provozu výstavy. Vždyť i povídání si s návštěvníky u exponátů dělá dojem a tvoří odlišnost od ostatních obchodů a výstav.

Ing.Pavel Kutílek

SETKÁNÍ SKALNIČKÁŘŮ 2001

Setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky, v pořadí již 24., uspořádal ve dnech 12.-14. října 2001 Klub skalničkářů Erica Nejdek v Karlových Varech - Březové v hotelu Alice.

Setkání se zúčastnili zástupci 12 českých a 2 slovenských klubů. Dvě české organizace se omluvily, tři slovenské na pozvání neodpověděly. Brněnské skalničkáře zastupovali přátelé Škorpil, Merta a Hrabě.

Páteční odpoledne bylo věnováno především přivítání a přátelským debatám účastníků. Večerní program zahájil úvodními slovy starosta města Nejdek pan Mgr.L.Sequens a zpestřila jej hraou na citeru, nástroj v naší zemi již jen vzácně slychaný, a zpěvem paní Berta

Růžičková. Přednáška ing. Vízra z CHKO Slavkovský les seznámila účastníky s přírodou Krušných hor.

Sobotní dopoledne bylo věnováno hodnocení práce jednotlivých klubů za dobu uplynulou od setkání v roce 2000, informacím o stavu členské základny, která se zdá být v poslední době více méně stabilizována a někde, ač vzácně, projevuje se i jisté omlazení. I otázky ekonomické, které se v nedávné minulosti zdály být v některých klubech dosti pesimistické, jsou řešeny a je vidět, že se rychle učíme žít samostatně v podmínkách jaké jsou, bez generálních směrnic shora. Odpoledne se uskutečnily návštěvy skalek přátel Holečkových v Nejdku, přátel Brabcových v Tisové u Nejdku, přítelkyně Skořepové v Karlových Varech - Dvorech s přítelem Dvořákem v Karlových Varech - Březové. Večer byl vyplněn přednáškou př. Hrabě o rostlinách tureckých hor a produkcí country skupiny "Sedící býci".

Na setkání byl vypracován přehled termínů výstav v roce 2002, seznam kontaktních adres jednotlivých klubů, seznam pěstitelů ochotných po předchozí dohodě přijmout na své zahradě zájezd a přehled nabídky přednášek se skalničkářskou tematikou.

Všichni účastníci setkání ocenili starostlivou péči pořádajícího klubu Erica Nejdeka a již se těší na setkání v roce 2002, které uspořádají přátelé z Pardubic. O přípravu setkání v roce 2003 se hlásí ostravský klub.

Vít Hrabě

SKALNIČKÁŘSKÉ VÝSTAVY V ROCE 2002

- * Bruntál 9.-11.5.
- * Děčín 5.-7.4., 10.-15.5.
- * Nejdeček 25.-31.5. - hotel Thermal Karlovy Vary
- * Nitra střed dubna a začátek května v areálu Agrokomplexu
- * Olomouc 9.-11.5. v areálu muzea na nám. Republiky
- * Ostrava 24.-26.4.
- * Pardubice 3.-5.4., 1.-3.5., 27.-29.9.
- * Plzeň 8.-18.5.
- * Praha 1.-7.4., 8.-25.5., 9.-21.9.
- * Zlín 10.-12.5.

KDYŽ SE KLUKŮM PLNÍ SNY

Už ani nevím, kdy a jak mě napadlo letět. Kdo mě přesvědčil a proč to udělal. Jedno je jisté. Letěl jsem. Kolem monotónní hukot a pode mnou Středozemní moře a Turecko a Černé moře a tam někde, ještě pořád v dáli Indie. Kamarád Mojmir Pavelka spokojeně pochrupekává v sedadle. Přece jenom je zkušený cestovatel a něco jako nervosa je mu cizí. Ne tak mě. Na obrazovce letištního monitoru se naposledy objevil náčrt mapy a údaje o výšce, rychlosti a délce letu k cíli a pak jen přání šťastného letu a jako první kontakt s dalekou zemí indický film, jemuž jsem sice trochu rozuměl, byl namluvený v angličtině, ale děj jsem přesto nepochopil. Indové vedle mě se docela dobře bavili, mě děj unikal a tak jsem usoudil, že mě čeká velké dobrodružství. Proč jen odhadnu všechno dopředu.

Na letiště v Delhi jsme přiletěli zhruba v půl jedenácté v noci. Co mne zaujmullo na první dojem byla vůně, ve které tonula celá vstupní hala. Jako kluk jsem ji cítil na kursech plavání. No jo. Takhle voněl vzduch ve znojenském krytém bazénu. Podivné. Pavelka pořád něco mlel a používal slovo Indiáni. Opáčil jsem, že jsou to přece Indové? Mlčky ukázal před nás. Zvedl jsem hlavu a opravdu. Před námi stály rukou psané dvě cedule. Na jedné nápis Indians - indiáni a šipka doleva a na druhé Foreigners - cizinci a šipka doprava. Poslušně jsme se postavili do fronty.

Když nás v jedenáct v noci vyplivlo letiště na ulici, lehce jsem zalapal po dechu. Bylo tam vlhko, opar a 30°C. Před námi byl jediný cíl. Najít hotel a sehnat odvoz do Manali, jakéhosi turistického centra státu Himachal Pradesh. Obojí se povedlo a tak jsme ráno vyrazili na 700 km dlouhou cestu za mým prvním cestovatelským dobrodružstvím, za dalším splněným dětským snem. Buďte i vy u toho alespoň jako čtenáři tohoto článku. I když příště kdo ví.

Cesta nejdřív vedla tropy. Kolem nás se mňhala pole banánovníků, cukrové třtiny, rýže a jakýchsi mě neznámých rostlin, které vyhlížely jako kříženec topolu a slezové růže (*Althaea rosea*). Míjeli jsme lekníny a eichhornií - "vodním hyacintem" - zarostlé tůně a živé ploty z fikusů a hlavně palmy podél cest s kmeny hladkými jako betonové sloupy elektrického vedení u nás v Blížkovicích. A pak se najednou začala silnice klikatit a točit a zvedat a já jen němě koukal na tu krásu kolem. Tak takhle začínají Himálaje. Náhle a prudce v táhlých stráních zarostlých subtropickými křovisky, banánovníky a vysokými bambusovými houštinami a silnicemi, plnými výmolů, plazících se do kopce a doprovázených dřevěnými a plechovými obcerstvomnami pro řidiče. Je již noc a na světla nalétává nejrůznější hmyz. Kudlanky, můry, brouci - entomolog by se zbláznil radostí. A kolem půlnoci dorážíme do městečka Manali. Hotel jsme sehnali snadno. Je druhé třídy. Bez ramínek a bez štěnic.

Naším cílem je ovšem centrum ladacké oblasti v Kašmíru Leh. A tak se rychle osprchujeme, na dlouhou dobu naposled a jdeme spát. Zítra, vlastně už dneska musíme zamluvit autobus a projít les nad hotelem a...

Autobus je zamluvený a tak vyrážíme do lesa. Podél cest a všude mezi cedry (*Cesrus deodara*) je spousta arisem, konkrétně *Arisaema jacquemonti* a flava, plazí se tady kouzelná kytky modrojetel *Parochetus comunnis* a desítky druhů kapradin, z nichž jsem sice sebral výtrusy, ale určit se mi podařilo jedinou, a to velice jemně dělený list druhu *Onychium japonicum*, kterému tu začíná areál jeho výskytu, nebo ovšem končí, ono všechno je relativní. Na skále roste jakási mohutná bylina z čeledi *Zingiberaceae*, kterou jsem nedovezl a až doma ve zlosti určil jako překrásného zástupce rodu *Hedychium* sp. Příštího dne ráno vyrážíme do Lehu. Nebudu popisovat cestu, abych zbytečně neodradil, ale pokud se nechcete vyhýbat s dalším autobusem na cestě, kde stěží vleze jeden, pokud nechcete čekat nekonečné minuty na domorodé cestáře neustále spravující silnice, pokud nechcete být nahnuti nad několik stovek metrů hlubokou propastí a čekat, jestli se některý z batohů na střeše urve a vy jej budete následovat, za příslušného ječení a řevu, nejezděte autobusem. Doporučuju taxík i když je dražší. Ale když jsme zastavili k večeru na místě nocování, přešlo nás všechno. Hodili jsme batohy do stanu a vyrazili do terénu. Desítky druhů rodu *Potentilla*, krásné nízké keře *Lonicera spinosa*, *Astragalus* sp. a cosi jako nizounká *Oxytropis* sp., ze které se mi podařilo vydolovat pár semínek. Úplnou novinkou na skalkách bude rdesno *Polygonum paronychioides*, které jsme zde našli a které se rozrůstalo v malé, rozčepýřené bochánky s výškou ani ne 5 cm. V době květu musí být zcela zakryté růžovými květy. Největší překvapení nás ale čekalo na obrovitých, rozpraskaných balvanech. Poprvé v životě budu mít pravý zvonek *Campanula caschmeriana*. Ve spárách zaplněných humusem a prachem jich byly spousty a semínek se dalo nasbírat dost a dost. A tak přece jen spokojeně usínáme. Zítra jedeme dál.

Jedeme a dokonce na jedné přestávce, kdy normální člověk svačí a nebo koná potřebu, se vrháme ke skalám, kde nacházíme parádní lomikámen, pravý a jediný zástupce sekce *Porophyllum* na naší cestě, který jsme doma určili jako *Saxifraga meelbodii*. Berem řízky a semenáčky a rychle se vracíme k autobusu, odkud na nás už volají. Jedeme dál, ale neprojíždíme. Nepustí nás kvůli sněžení do průsmyku, který je ve výšce 5200 m.n.m. a kde v noci panuje nefalšovaná zima, což tady znamená kluzkou cestu pod níž spadají dolů stametrové kamenné srázy a tak znovu spíme pod stanem. Tentokrát vlastním. No štěstí nebo smůla, ani nevím. Lítáme po stepi a sbíráme semínka *Lamium rhomboideum*, *Dracocephalum heterophyllum*, krásný nízký keřík *Caragana brevifolia* a hit sezony, pár semínek *Thermopsis inflata*. Škoda, že semínka nemá *Lonicera spinosa* - hustý a kompaktní keřík s tmavě zelenými, drobnými listy a šedočernou kůrou a stejně krásný, silně ojněný *Ephedra*, možná *Ephedra monosperma*. Usínáme s vysokohorskou nemocí projevující se bolestí hlavy a ráno konečně vyrazíme na poslední část cesty do Lehu.

Pokud půjdete někdy někdo z vás v našich stopách, musím upozornit, že městečko Leh, jakési středisko ladacké oblasti Kašmíru se svou špínou, volně pobíhajícím dobytkem, vojenskými základnami a množstvím budhistických svatyní a klášterů, jakož i protipolem vyvoláváním muslimských muezinů v odpoledních hodinách, leží v polopoušti dešťového stínu Himálají. Je zde spousta prachu a pro našince extrémně suchý vzduch. Ty dva dny, co jsme zde pobývali jsem vysmrkával pouze krvavé hleny a ústa vysychala při spaní takovým způsobem, že jsem ráno nemohl ani mluvit. A pití moc nepomáhalo. Do oběda jsem měl v krku jako při silné angině, které jsem se obával, ale nakonec to byl jen planý poplach. Den to naprosto vynahradil. Vyjeli jsme o několik set metrů výše a kamenitá pustina se proměnila v sice suché, ale přesto poměrně druhově bohaté alpské louky. My, kteří obdivujeme u kytek nejen květ, bychom zde našli zadostiučinění, protože všechny zdejší druhy byly kompaktní a buď páchaly nebo voněly a nebo obojí současně. No nádhera. Dominujícím druhem byl *Acantholimon lycopodioides*. Tvořil zde bochany bohatě rozeseť v suti, jejichž průměr byl maximálně 30 cm, ale zato byly plné semínek, které sbírat ovšem nebyla žádná slast. Bohatě se zde vyskytovali zástupci rodu *Astragalus* sp. náležících do sekce *Tragacantha*. K mému obrovskému vzteku byly všechny lusky prasklé a vypadané. Dobře hodinu jsem mezi nimi lezl, ale ani semínko. Když jsem narazil na bíle huňatou vlnici *Oxytropis humifusa*, vypadalo to, že dopadnu podobně, ale nakonec jsem něco semínek posbíral z lusků opadaných pod trsy rostlin rostoucích mezi skalami, kam se nedostaly kozy a ovce. A stejně jsem dopadl i u dalšího, tentokrát nepíchajícího astragalu. Mezi bochany ježatců kupodivu rostla jakási protěž, o které jsme se domnívali, že může být novým druhem, ale nakonec Mojmir usoudil, že půjde o druh *Leontopodium himalayanum*. Pokud vyklíčí semínka, tak uvidíme.

Zvolna prolézáme suť. Ono to rychle v 5000 m.n.m. ani nejde. Naším cílem jsou skály pod vrcholem kopce. Slunce praží a kolem nás šustí suché stonky trav. Společenstvo je podobné jako níže, ale přidávají se keře jakési růže vysoké nejvýše 1,5 m doma určené jako *Rosa ecae*, nevím zda správně. Nízkou společnost androsaceí, *acantholimonů*, *leontopodií* a dalších rostlin tady na vrcholu narušuje asi 30 cm vysoké lupení se stonky zaschlých květenství. Zpočátku prázdné vijany jsou výše plny semínek. Mojmir jásá a já nacházím nový způsob sběru semínek. Na svetr. Jde totiž o druh *Lindelofia anchusoides* a ta jako správný zástupce čeledi *Boraginaceae* má drsně a jemně trnitě nažky uzpůsobené k zoochorii, tedy roznášení a šíření pomocí zvířat. Ale svetr stačí. Párkrát jsem máchnul rukou a semínka obral až v autě při zpáteční cestě. Jen mě mrzí, že jsem nenašel semínka *Parrya nudicaulis*. Musí to být nádherná, velkými bílými květy kvetoucí rostlina, která rostla ve spárách skal a většina mnou nalezených byla dokonale vypadaná. Mojmir měl větší štěstí a tak o ni asi přece jen nepřijdu. Nacházíme i zajímavě trsnatého zástupce čeledi *Solanaceae* u něhož si netroufnu určit ani rod. Rostliny byly tak 60 cm vysoké a připomínaly kombinaci *Hoascyamnus niger* a *Atropa bella-*

dona. Jenže byly úplně suché a tak jsme posbírali poslední zbytky semínek a až, vzejdou-li, uvidíme jaké překvapení to vlastně bude. I když tady člověk z překvapení nevychází. Nahoře v sutí nachází Mojmír jakýsi druh rodu *Viola* a já při odpočinku u potoka zahlédl v trávě cosi jako hnědočervené bobulky. Myslel jsem, že patří nějaké primulce. Ale nakonec jsme se shodli, že půjde o himálajský druh *Mazus reptans*. Zase až doma jsme zjistili, že jde o daleko krásnější kytka, nefalšovanou skalničku *Lancea tibetica*. Vzejdou-li semínka bude to šlágr. Přízemní růžice nejvýše 3 cm dlouhých, protáhle oválných leskle hladkých listů a uprostřed nich asi dvoucentimetrové modré květy, které nezapřou příslušnost do čeledi *Scrophulariaceae*.

Do ubytovny, či spíše na privát, protože už i místní domorodci se učí podnikání, tentokrát za přijatelnou cenu 100 rupií za noc, se vracíme notně znaveni a po odpočinku jdeme ještě prohlédnout městečko a nafotit nějaké snímky a po pravdě i na pivo, konkrétně v licenci vyráběnou německou značkou Kingfisher. To jediné se zde dá pít. V restauraci je velice příjemně. Občas tam zavítá i nějaký ten turista a vládne tu ospalá nálada rušená monotónními modlitbami buddhistů a později muslimů. O pár kilometrů dál po sobě stíhlí, protože pakistánská hranice je blízko, ale tady to vypadá na souhru a mír. A to jsem se až po návratu dozvěděl, že v Lehu je dokonce silná komunita Moravských bratří. Mohl jsem je navštívit, i když Moravák tu už asi není ani jeden. No až jindy. Teď v nastupující tmě se líně vracíme do ubytovny. Nad námi svítí tisíce hvězd, tady nerušených veřejným osvětlením, a my se ještě naposled rozhlížíme po městečku a kopcích kolem utopených v měsíčním svitu. Zítra ráno odjždíme zpět do Manali.

Jaká byla cesta tam, taková je i zpátky. Jen se navíc přidává autobus rozkymácený nad propastí a jízda potmě, ve sněžení se zhasnutými světly, neboť nefunguje dobíjení. Nedá se ale přemýšlet co a jak, nejlepší je otevřít láhev kašmírského rumu a pít a pít. Další den je stejný, navíc ale koukáme na okolní stráně, které jsou plné rostlin *Morina longifolia*. Když konečně zastavíme na občerstvení, je jejich lokalita spolehlivě několik kilometrů za námi a tak to jde i s neznámým druhem rodu *Sausurea* či kouzelně tvrdými bochany patřící buď rodu *Arenaria* anebo *Thylacospermum*. Tady mám více štěstí, na malé toaletní přestávce zjišťuji, že místo k ulevení je také místem, kde tahle kytka roste. A tak jsem ji přece jen dovezl, i když její přežití v kultuře je asi poněkud diskutabilní. To je ale poslední dobrodružství. Po dalším dnu cesty konečně v noci vjíždíme zpět do Manali.

Okolí Manali je botanicky velice bohaté. Dalších dvanáct dnů jsme tohle bohatství poznávali a nestačili žasnout. Nejvzdálenějším cílem byl Rohtang pass. Typicky vysokohorské společenství alpinských luk, do nichž byly zasazeny ty nejnádhernější skalní výchozy jaké jsem kdy viděl, plné skalniček. Rostly zde hořce *Gentiana carinata*, *G. tubiflora* a *G. venusta*, na skalních plotnách ve vrstvě humózní kamínčité půdy pak prvosenky *Primula minutissima* a *P. macrophylla* ssp. *moorcroftiana*, *Rhodiola heterodontha*, *Gerbera gossypium*, *Cremathodium ellisii*, mezi nimi velké plochy *Anaphalis triplinervis* ssp. *monocephala*, zde nádherně drobná a na travou zarostlých sutích pod skalami *Anemone polyanthes* a krásná, žlutokvětá *Anemone* sp. doplněná trsy *Lagotis caschmeriana*, který nám poskytl něco semínek na poslední chvíli sebraných přímo na zemi pod rostlinami a v místech s hustší travou na nás zářil svou nádhernou modří zdejší zástupce rodu *Cyananthus*, *C. lobatus*. U jeho velikých, asi 3 cm dlouhých, soliterních zvonků vyrůstajících na koncích stonků jsem se musel pokaždé alespoň na chvíli zastavit. Také jsme našli zástupce rodu *Meconopsis* a sice *Meconopsis aculeata* a pěknou příbuznou naší mrkve *Pleurospermum candoleanum*. Ve spárách skal rostla další neurčená *Rhodiola* sp., teď na podzim zbarvená krásně červeně a vysoká do 10 cm, kterou doprovázela *Arenaria festucoides* u nás již pěstovaná pod nesprávným názvem *Arenaria cachmerica*. Kolem potůčku, ze kterého nabírám vodu na pití, navíc nacházíme jakousi nizounkou pomněnku *Myosotis* sp. a jí příbuzný plazivý polštářek s lesklými, hladkými a

okrouhlými lístky *Trigonotis* sp. Oba dva jsem na zkoušku dovezl domů a tak uvidíme, jestli se jim bude dařit i na našich skalkách. V ještě výše položených skaliskách pak zarůstaly spáry takovými skvosty jako *Androsace delavay*, *Androsace muscoidea*, *Saxifraga lychnitis*, *S.jacquemontii*, *Rhododendron anthopogon* var.*hypenanthum* a krásnými nízkými porosty *Sibaldia cuneata* a *S.purpurea* a spoustou dalších druhů. Ale vyjmenovat všechny je nadlidské úsilí. Na úplně vrcholových skaliscích to byla například mochna *Potentilla biflora* a také překrásná *Sausurea simpsoniana* či *S.nepalensis*. Tam jsme se ale bohužel nedostali, protože ve výškách kolem 5000 m.n.m. už nastoupila zima a tak jsem jen závistivě koukal na vrcholky, zatímco Mojmir mi vykládal, co všechno by tam bylo, kdyby nebyl napadl přes noc sněh.

Další dny jsme pátrali nad vesničkou Marhi po střevíčníku *Cypripedium himalaicum*. Ovšemže marně. Kozy a ovce zlikvidují nadzemní části tak dokonale, že zmizí veškeré stopy po případných rostlinách. Jediné co jsme našli byly zažloutlé zbytky rostlin *Roscoea alpina* a nádhernou kytku *Lactuca lessertiana*. Ta rostla na vlhkých skalách a visela ze spár v podobě závěsů nahnědlých listů a krásně modrých květů. Pokud se jí povede zavést do kultury, bude to bomba. Ovšem společenství bylo daleko bohatější. Staré známé *Bergenia*, zde *Bergenia ciliata* a *B. strachey* tu rostly výhradně ve skalních spárách a i dále při cestě do Kašmíru jsme je viděli maximálně mezi balvany v suťovištích. Nikdy na loučkách. A nyní byly krásně červeně zbarvené a spolu s rdesnem *Polygonum affine* zbarvovaly suťoviště a skály smutnou, temnou červení. Odtud jsme se přesunuli na druhou stranu přes silnici ke krásnému vodopádu a začali pátrat tady. V bohaté směsi druhů tu rostly *Nepeta laevigata*, *Polemonium coeruleum* v.himalaicum, žlutě kvetoucí *Saxifraga moorcroftiana* a další *Saxifraga* sp., poněkud podobná naší *S.granulata*. Ve štěrbinách skal pak *Paraquilegia anemonoides*, která však se s námi minula asi o měsíc v produkci semínek. Prázdné semeníky a jemné listy byly jediné, co jsme našli, zato se dalo sebrat alespoň něco semínek *Rhododendron lepidotum*. Na loukách pod skalami se v mohutných porostech vyskytovala *Swertia speciosa* a *S.petiolata*. Pod vlhkými převisy sbíráme drobnou kruhatku *Cortusa brotheri* a vystupujeme na vrcholk kopce nad vodopádem, kde na skalnatých loučkách rostou kolem potoka *Primula rosea*, *P.involucrata*, *P.denticulata*, *P.macrophylla* a značně vysoký, ale bělokvetý blatouch *Caltha palustris* v.himalensis. Na výše položených skalkách se rozkládají polštáře jednak *Cotoneaster microphyllus*, jednak nádherného horského zástupce rodu *Gaultheria* a sice drobounké *Gaultheria trichophylla*, na jaře ozdobené růžovými baňkami květů a nyní s asi centimetr velikými bobulemi zvláštní sklovitě modré barvy. O kus dál potkáváme další vřesovištní druh ze známého rodu *Cassiope*. *Cassiope fastigiata*. A mezi oběma se v mnoha polštářích rozrůstá starý známý pochybek *Androsace sempervivoides*. K mé obrovské radosti nacházím asi naprosto neznámého zástupce rodu *Sedum*. Celou dobu cestování po Himalájích jsme jej potkávali a celou dobu jsme jej měli za nějaký druh mechu. Až nyní nacházíme zaschlá květenství s typickými hvězdicovitými semeníky. Semínka nejsou, ale беру několik trsů alespoň na určení a rychle se přesunujeme na další stráň, tentokrát sbírat v rozlehlých porostech nádherný kosatec *Iris kemaonensis* a jeho společníka *Thermopsis barbata*. Oba dva budou jistě přínosem do našich skalek a zahrad. Tady rostou vedle sebe na ploše mnoha a mnoha set čtverečních metrů a v době květu na ně musí být kouzelný pohled. Jeden světleji modrý s tmavým žiháním a druhý téměř čokoládově hnědý.

Po nezdařeném výletu na průsmyk Losar, kde nacházíme jen zaschlá společenstva takových druhů jako je *Leontopodium monocephalum*, *Eritrichium villosum* či *Waldheimia glabra* a dalších se vracíme zpět. Trochu nám zlepšuje naši náladu fakt, že po cestě jsme sebrali něco semínek *Thymus linearifolius*, pěkné nízké *Nepeta* sp., šípky *Rosa webbiana*, semínka zdejšího hvozdíku *Dianthus angulatus* s bílými a hluboce třepenitými lístky okvětí a pěkný

šater *Gypsophila cerastioides*. Já navíc nějakou místní *Minuartia* sp. a opět další, již z Kašmíru nás doprovázející *Jurinea ceratocarpa* v. *depressa*.

Příští den vyrazíme hledat hořec *Gentiana kuroo*, který nacházíme, ale jeho zavedení do kultury je celkem dosti nejisté. Rostliny jsou v květu a tak některé slabší vyrýváme a spěšně balíme do vlhkého toaletního papíru. Doufejme, že se je podaří kultivovat. Je to opravdu velice dekorativní druh. Na stejné lokalitě Mojmir sbírá semínka obzvláště intenzivně vybarvené mochny *Potentilla atropurpurea* a já nacházím maličký keřík z čeledi *Fabaceae*, který zařazujeme ve spěchu, podle posledních zapomenutých kvítků, do rodu *Ononis* spp. Sestupujeme z kopce mezi růžicemi agave a další subtropickou florou a já se snažím ulovit alespoň jedno z místních velikých a barevných sarančat, ovšem bez úspěchu. A tak jen funíme a potíme se a cestou pozorujeme veliké ještěrky agamy, jak na nás zvědavě civí z vyhrátých kamenů. Cestou nahoru nás mívá jedna školní výprava za druhou a tam nahoře nevšimavě, kolem rozkvetlých hořců míří k vrcholové svatyni jakési z tisíců místních bohyní. Napadá mě, že kdyby věnovali pozornost spíše těm hořcům, než jakési marné naději, byla by tahle zem možná o mnoho méně chudá, smradlavá a špinavá. Ale řekl bych, že tohle je úvaha na jiné místo a do jiného časopisu. Nás čeká cesta do Manali a příští den poslední výlet za místní florou, rovnou cestou z hotelu na kopce nad městem.

Tady na těch kopcích by se mrtvice pokoušela hlavně o milovníky kapradin. Napočítal jsem celkem asi 15 a možná i 20 druhů, z nichž jsem určil jen cirkumpolární *Asplenium trichomanes* (byl-li to on) a filigránsky jemný list druhu *Onychium japonicum*. Co mělo výtrusy jsem sebral a tak v příštích letech u článku o nich nashledanou. Mě tu zaujala úplně jiná rostlina. Listy jetele a květ kobaltově modrého hrachu. Tak by šel popsat *Parochetus communis*. Nádherná kytky, která se tady plazila úplně všude. Na kraji lesa v trávě, u pramenišť a v jehličí cedrů v lese. Jak vystupujeme výše, vnímáme jen směs desítek druhů rostlin a keřů. Dominantou jsou veliké cedry *Cedrus deodara*, k nimž se výše přidávají obrovité stromy *Aesculus* sp. s šupinovitě se loupající kůrou tak, že každý kmen připomíná tělo nějaké exotické ryby. Pod nimi rostou keře. Plazivá, lianovitá *Rosa* sp. s drobnými červenými šípky, *Indigofera heterantha*, další liany rodu *Clematis* a sice *Clematis barbellata* a *C. buchananii* a další keře, ze kterých jsem sice sebral semínka, ale zatím neurčil. Z bylin tu rostlo mnoho druhů jako *Anemone rivularis*, *Strobilanthes atropurpureus*, *Iris millesii*, další s podzemními zásobami v podobě oddenků *Hedychium* sp., hlíz *Sauromatum venosum*, *Arisaema flava* a *jacquemontii* nebo cibulí *Lilium polyphyllum* či *Cardiocrinum giganteum*. V době květu to musí být pohled jako z nejdivočejších snů náruživých zahradníků. Zvláště, když rozkvetne největší zdejší exotika *Calanthe carinata*, která tu rostla ve velikých trsech a většinou měla tak 10 až 20 odkvetlých stonků, nyní vždy s několika nafouklými tobolkami plných drobných orchideových semínek, která se z nich sypala jako jemný, nazlátlý prach. Až odpoledne se vracíme na hotel, ale stejně vzápětí vyrazíme do ulic. Pro tentokrát se naposled rozhlédnout po Manali, koupit nějaký ten suvenýr našim doma, všem, kdo na mě už jistě čekají. A pak už jen balíme a balíme a nasedáme do autobusu a po tmě jedem a jedem a vystupujem a nastupujem a ubytováváme se a já raději nevnímám bujnost tropické vegetace kolem nás, jen přičichám vůním kvetoucích stromů, které k nám plynou otevřeným oknem autobusu a tropické kraje si v tu chvíli pevně stanovuji jako další cíl svých cest. Pak hotel v New Delhi a letiště a hukot motorů v letadle a znovu Pakistán a Turecko a Paříž a Praha a Moravské Budějovice a pak už jen tma. Ráno procitám ve své posteli ve své vsi, doma a přemýšlím, jestli to nebyl sen. Nebyl. Z batohu vybaluji kytky a celý pokoj voní po vonných tyčinkách, jejichž vůně dokázala překonat tolik tisíc kilometrů, aby tady zůstala jako důkaz, že jsem tam byl. Hlava se mi točí. Svět je krásný. Tečka.

Pavel Holík

JUNDROVSKÝ ČAROVĚNÍK

Tento krátký článek je určen hlavně sběratelům dřevin, zejména čarověníků. Mohl by pro ně být výzvou. Jundrovský čarověník totiž ještě nikdo na své zahradě nemá. Objevil jsem ho v roce 1985 při sběru hub. Smrk, na kterém čarověník roste namísto terminálu ve výšce asi 7-8 metrů (viz.barevná příloha) je však mnohem starší, i když se to na první pohled možná nezdá, neboť většina stromů v okolí je poměrně tenkých. Jejich věk se pohybuje od 40 do 80 let, u některých snad i více. Převažují zde duby a borovice, v menším množství modřín, bříza a zmíněné smrky. Stanoviště pro růst stromů je zde dosti specifické, z hlediska výskytu smrku na hranici možnosti existence, přírůstky velice krátké, letokruhy husté. Jedná se o horní polovinu dosti strmého svahu nad poklidnou brněnskou čtvrtí Jundrov. Svah je orientovaný k severovýchodu. Půda je tu velice chudá, kyselá (v podrostu najdeme poměrně hojně borůvku, která tu roste na jediném místě v Brně a v některých letech je i zde, na spodní hranici výskytu, plodná), až téměř k povrchu zasahuje zvětralý granodiorit. Nadmořská výška výskytu čarověníku je cca 290 m, což je cca 30 výškových metrů pod vrcholem bezejmenného kopce. V 80. a na začátku 90. let působil celý útvar velice zdravě a životaschopně. Sucho v některých rocích 90.let způsobilo, že v okolí přibylo dubových soušek a také čarověník je částečně proschlý, avšak stále by se na něm našlo dostatek roubů pro případné zájemce. Určitě by byl přínosem pro okrasné zahrádky, neboť vznikl v městském prostředí a samotný čarověník působí díky malým přírůstkům dosti kompaktně. Případné zájemce zavedu přímo na místo, neboť čarověník leží jen cca 300 m od mé zahrady.

Mojmír Martan

INFORMACE Z KLUBU

Z ČLENSKÉ ZÁKLADNY

Během roku 2001 nastaly v členské základně tyto změny:

Noví členové:

Přihlásilo se celkem 8 osob, z toho v prvním pololetí 3, jejichž jména naleznete v časopise č.44.

Ve druhém pololetí přibylo dalších 5 členů:

Konečný Bohumil, Lesní 80, Rájec-Jestřebí, 679 02

Tmej Libor, Křetínská 252, Brandýs n.Orl., 561 12

Horáková Milena, Husova 890, Kyjov, 697 01

Janouch Miloš, Wolkerova 1470, Choceň. 565 01

Rubáš Petr, Třeboňská 529, Borkovany, 373 12

Z našich řad odešli:

Na vlastní žádost: Paulová Tereza, Brno

Vrba Jaroslav, Brno

Pro úmrtí: Hemalová Věra, Brno

Kalužinský Štěpán, Brno

Pro neplnění členských povinností: Audová Jana, Brno

Dostálová Mil., Brno

Geriš Rodan, Brno

Kejzlar J., Jevíčko

Kejzlar M., Jevíčko

Šulcová Věra, Brno

Weiglová Marie, Deblín

Česká Teleflora, s.r.o., Brno

Změny adres:

Polák František, Řícmanice 94 - Bílovice, 664 01

Růzha Milan, Jesenice u Sedlčan 60 - Sedlčany 264 01

Škopík Josef, Louka nad Veličkou 57, 696 76

Žitňáková Lud., Stará Osada 28, Brno, 615 00

Po srovnání zápisů v matrice a knize příspěvků máme k 31.12.2001 **210** platících členů.

Každý rok a v každém čísle našeho časopisu upozorňuji, že členské příspěvky se platí od září roku předešlého, to znamená jako předplatné. Každý mimobrněnský člen dostává časopis se složenkou poštou v zářijovém čísle.

Vývoj počtu členů:

Počet členů je stále téměř poloviční oproti prvním 20 rokům, kdy zájem motivovala pouze láska ke skalničkám. Zlom nastal v létech 1993 - 1994, kdy jsme vykazovali 275 členů, nejméně členů bylo v roce 1998 - 205.

Celkem je nejpočetnější skupina nejstarších sedmdesátníků. Tři nejstarší desetiletí (od 50 let věku) tvoří silně nadpoloviční většinu.

Trochu podrobností o věkovém složení členů:

Ve věku přes 90 roků máme dva nestory:

př. Rejzková Olga, nar. 1905 - 96 roků.

př. Nohel Pavel, nar. 1910 - 91 roků.

Ve skupině 79-70 roků celkem 48 - žen 27 - mužů 21

69-60 46 24 22

59-50 49 22 27

49-40 20 10 10

39-30 16 10 6

29-20 7 1 6

Rozdělení podle bydliště:

Zájem o členství v našem klubu se během třicetileté činnosti rozšířil do celé republiky i na Slovensko. Posuďte velmi pestrou šíři adres:

Východní Čechy - Choceň, Brandýs n.Orl., Běstvína, Hostinné, Sobotka, Dobruška, Deštné, Lanškroun.

Severní Čechy - Božislav

Západní Čechy - Kasejovice, Švihov

Jižní Čechy - Dačice, Třeboň, Borkovany

Praha - 3 členové

Slovenská republika - Trenčianská Turá, Modra, Drietoma, Kremnica, Prievidza, Polárikovo, Devínská N.Ves, Bratislava (5 členů).

Celkem - 210 členů. SR - 12 členů

Čechy - 30

Morava: JM kraj - 61, SM - 12

Brno - 95.

Danuše Prokešová

DROBNÉ ZPRÁVY A INFORMACE

* V minulém čísle se do článku Skalničky v květináčích vloudila chyba. Nový název pro pochybek *Androsace muscoidea* var. *longiscapa* není *A. rotundifolia* var. *purpurascens*, ale *Androsace robusta* ssp. *purpurea*.

* Adresář členů výboru našeho klubu najdete v 42.čísle zpravodaje. Pro členy, kteří toto číslo nemají uvádíme nejdůležitější kontaktní adresy: předseda Ing.Miroslav Škorpil, Kamenomlýnská 3, 603 00 Brno, tel. (05)43240820, mobil 0728 235166.

jednatelka Věra Salzburgerová, Marie Majerové 15, 638 00 Brno, tel (05)48522637.

Příspěvky do časopisu a otázky týkající se půjčování knih: Ing.Mojmír Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno, tel.(05)41213945 (večer),

nebo e-mail: mojcom@email.cz . Pokud budete příspěvky posílat elektronickou poštou, použijte textový editor Word, formát rtf.

* Máte-li přístup k internetu, pak na adrese www.rareplants.co.uk/index.htm klikněte na okénko GALLERIES, HEPATICA GALLERY. Upozorňujeme, že to co spatříte vás může i ohrozit na životě - je zde vyobrazeno neskutečných 90 japonských kultivarů jaterníku Hepatica. Tak třeba cv.ASUKA - fialový se zelenožlutým plným středem, CHOCHIKU BAI - bílý s plným zeleným středem, DAISHIHOU - modrý plný s bílým středem, HOHOBENI - bílý, konce plátků z 1/3 až 1/2 růžověčervené, HOSHIZORA - fialový s bílými okraji atd. V GALLERIES najdete i další zajímavé rostliny - Arisaema (38 fotografií), Fritillaria (110), orchideje (50), Trillium (60), Cyripedium (70) a spoustu dalších rostlin.

* Od roku 1995 (toto je již 16.číslo) tiskneme náš časopis k naší spokojenosti v tiskárně TISKDRUCK Velímský, jejíž kancelář sídlí na ulici Cejl.

* Uzávěrka příštího čísla Zpravodaje je 15.července 2002. K dispozici bude na členské schůzi 5.září 2002. Autorské honoráře proplácíme do 3 měsíců od zveřejnění.

I N Z E R C E

* Pro jaro 2002 nabízím k výměně i prodeji na 400 druhů hrnkovaných skalniček. Seznam poskytnu na členských schůzích nebo zašlu poštou za poplatek 10 Kč ve známkách (vč.poštovného).

V.Havlík, Klímova 27, Brno, 616 00.

KALENDÁŘ AKCÍ KLUBU V 1. POLOLETÍ 2002

- 26.1. 9.00 výroční členská schůze (Křenová)
- 7.2. 16.30 členská schůze a přednáška (Křenová)
- 21.2. 16.00-16.30 půjčování knih v klubovně (Bystrc)
- 7.3. 16.30 členská schůze a přednáška (Křenová)
- 21.3. 16.00-16.30 půjčování knih v klubovně (Bystrc)
- 3.4. 16.30 členská schůze a přednáška (Křenová)
- 4.4. 12.00-18.00 1.burza - příjem rostlin (Bystrc)
- 5.4. 9.00-18.00 1.burza - prodej (Bystrc)
- 6.4. 9.00-15.00 1.burza - prodej (Bystrc)
- 6.4. 15.00-16.00 1.burza - likvidace (Bystrc)
- 18.4. 16.00-16.30 půjčování knih v klubovně (Bystrc)
- 1.5. 10.00-18.00 příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
- 2.5. 10.00-14.00 příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
- 2.5. 12.00-18.00 2.burza - příjem rostlin (Bystrc)
- 3.5. 10.00-12.00 2.burza - příjem rostlin (Bystrc)
- 3.5. 16.00 výstava - slavnostní zahájení (Bystrc)
- 4.5.-12.5. 9.00-18.00 výstava + 2.burza - prodej (Bystrc)
- 13.5. 12.00-16.00 likvidace výstavy a 2.burzy (Bystrc)
- 16.5. 16.00-16.30 půjčování knih v klubovně (Bystrc)
- 18.5.-19.5. zájezd
- 6.6. 16.00 výplata za prodané rostliny a brigády (Křenová)
- 6.6. 16.30 členská schůze a beseda (Křenová)
- 20.6. 16.00-16.30 půjčování knih v klubovně (Bystrc)
- 15.7. uzávěrka Zpravodaje č.46
- 5.9. 16.30 členská schůze a přednáška (Křenová)

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny programu, času a místa konání příslušných akcí.

Neprodejný výtisk

pro své členy vydal v lednu 2002

Klub skalničkářů Brno

Připravil Ing. Mojmír Martan